

Η Αγροτική Εκπαίδευση στην Ελλάδα και στην Ευρώπη

Το νέο κείμενο πολιτικής της διαNEΟσις αναδεικνύει τις προκλήσεις που φέρνουν οι αλλαγές στην τεχνολογία και στο κλίμα

Ο ελληνικός αγροτικός τομέας βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή. Οι τεχνολογικές εξελίξεις, η κλιματική αλλαγή και η παγκόσμια διασύνδεση των αγορών δημιουργούν νέες προκλήσεις και ανάγκες. Σε αυτή τη μετάβαση, η εκπαίδευση των αγροτών είναι κρίσιμη. Πώς, όμως, μπορεί να γεφυρωθεί το μεγάλο χάσμα της κατάρτισης των Ελλήνων αγροτών με τους αγρότες στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες; Πώς μπορούν οι εγκώριοι θεσμοί αγροτικής εκπαίδευσης να βελτιωθούν και να προσαρμοστούν καλύτερα στη νέα εποχή, προσελκύοντας μεγαλύτερο μέρος των αγροτών; Το κείμενο πολιτικής, που δημοσιεύει η διαNEΟσις και υπογράφει ο **Μιχάλης Καθαράκης, Διαχειριστής του Μεσογειακού Κέντρου Ικανοτήτων Αγροδιατροφής και Διευθυντής των ΚΔΒΜ-ΙΣΔΕΚ Τεχνικών Σχολών Επιμελητηρίου Ηρακλείου**, αντλεί έμπνευση από τα πιο προηγμένα ευρωπαϊκά κράτη και προτείνει ρεαλιστικές κατευθύνσεις πολιτικής προς μια αγροτική εκπαίδευση που περιλαμβάνει την πρακτική εφαρμογή και παρακολούθηση τις τεχνολογικές εξελίξεις.

Η κατάρτιση των αγροτών στην Ελλάδα και στην Ευρώπη

Ποσοστό πλήρως καταρτισμένων διαχειριστών αγροτικών εκμεταλλεύσεων

Ελλάδα: **0,7%**
Ισπανία: **4,1%**
Ιταλία: **6,8%**

Γερμανία: **18,8%**
Γαλλία: **38,4%**
Ολλανδία: **62,6%**

40%

των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ολλανδία ασχολείται με τον αγροτικό τομέα.

90%

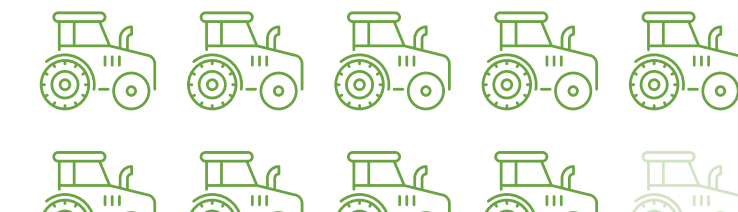
είναι το ποσοστό απασχόλησης των αποφοίτων των Berufsschulen (επαγγελματικών σχολών) στη Γερμανία.

32%

των νέων αγροτών στην Ισπανία συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα και εκπαιδεύονται σε προηγμένα συστήματα άρδευσης ακριβείας.

είναι το ποσοστό απασχόλησης των αποφοίτων των Berufsschulen (επαγγελματικών σχολών) στη Γερμανία.

9 στους 10

Έλληνες αγρότες 45-54 ετών έχουν μόνο πρακτική εμπειρία (μ.ό. ΕΕ: **67,3%**). Το αντίστοιχο ποσοστό για τους αγρότες 65+ φτάνει το **98,4%** (μ.ό. ΕΕ: **84,1%**).

Οι προκλήσεις για την Ελλάδα

Κλιματική αλλαγή

Η μεταβολή της θερμοκρασίας και η συχνότερη εμφάνιση ακραίων φαινομένων απαιτούν νέα προσέγγιση στην ασφάλεια των καλλιεργειών και στη διαχείριση των πόρων.

Γήρανση των αγροτών

Η Ελλάδα έρχεται έβδομη κατά σειρά στα υψηλότερα ποσοστά αγροτών ηλικίας 65+ και 55+ μεταξύ των 27 της ΕΕ.

Περιφερειακή διάσταση

Κάθε αγροτική περιοχή της Ελλάδας έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες, παραδόσεις και ανάγκες.

Τεχνολογικές εξελίξεις

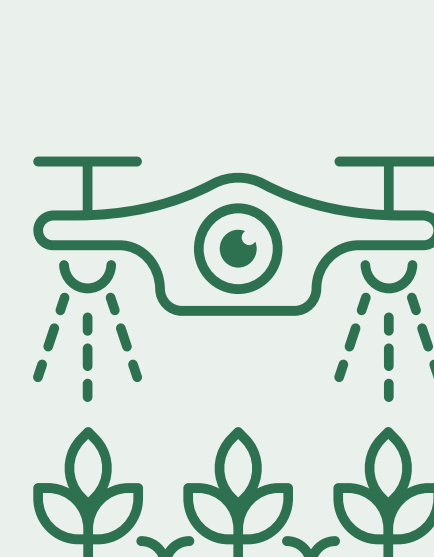
Drones, GPS, αισθητήρες, δορυφορικά δεδομένα, ρομπότ και τεχνητή νοημοσύνη επαναπροσδιορίζουν τη φύση της παραγωγής, της διαχείρισης και της διάθεσης των προϊόντων. Πολλοί Έλληνες αγρότες είναι επιφυλακτικοί απέναντι στις νέες τεχνολογίες και πρακτικές. Οι δυσκολίες συνδεσιμότητας σε πολλές αγροτικές περιοχές της χώρας επιτείνουν το πρόβλημα.

Χάσμα μεταξύ έρευνας και πράξης

Ανεπαρκής σύνδεση με την αγορά εργασίας

Κοινωνικά στερεότυπα για τον ρόλο των αγροτών

Νέες καταναλωτικές συνήθειες, όπως η vegan διατροφή

Καλές πρακτικές από την Ευρώπη

Πώς εκπαιδεύονται οι αγρότες σε άλλες χώρες;

Γαλλία

• Τα γαλλικά πανεπιστήμια διατηρούν σε πολλές περιοχές ανεξάρτητα κέντρα μάθησης, προσφέροντας έτσι επιλογές, και αντίστοιχα είδη πτυχίων και πιστοποιήσεων, για εξειδικευμένες σπουδές και έρευνα.

• Πολλές εκπαιδευτικές δράσεις εστιάζουν στη διαχείριση φυσικών πόρων και στην ενσωμάτωση βιώσιμων τεχνικών.

• Συνδυάζεται η θεωρητική κατάρτιση με την πρακτική άσκηση μέσω προγραμμάτων που στηρίζει το αρμόδιο υπουργείο.

• Καινοτόμα προγράμματα ανάπτυξης πρωτεΐνων από έντομα υποστηρίζονται τόσο από τα πανεπιστήμια όσο και από τη βιομηχανία.

Γερμανία

• Εφαρμόζει αποτελεσματικά το διττό μοντέλο εκπαίδευσης (συνδυάζει δηλαδή τη θεωρητική εκπαίδευση σε επαγγελματικές σχολές με την πρακτική άσκηση στη βιομηχανία).

• Οι γνωστές Berufsschulen (επαγγελματικές σχολές) καλύπτουν σύγχρονες επαγγελματικές και τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες (π.χ. γεωργία ακριβείας με τη χρήση αισθητήρων), τις οποίες οι φοιτητές εξασκούν σε προγράμματα μαθητείας σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις.

Ολλανδία

• Διαθέτει ιδιαίτερα ανεπτυγμένους και ποικίλους θεσμούς επαγγελματικής εκπαίδευσης: από τη μέση επαγγελματική εκπαίδευση και μαθητεία (MBO και BBL) έως τα σημαντικά ερευνητικά έργα του πανεπιστημίου του Βαχενίγγκεν.

• Δίνει έμφαση στις συνεργασίες πανεπιστημίων με επιχειρήσεις τεχνολογίας, π.χ. για την ανάπτυξη νέων ρομποτικών συστημάτων ή για την περαιτέρω διάδοση υδροπονικών μεθόδων.

• Εκπαιδεύει τους αγρότες σε πρακτικές ανθεκτικότητας (π.χ. πρόγραμμα Climate Field Schools για την προσαρμογή στις ακραίες καιρικές συνθήκες).

Ισπανία

• Εφαρμόζει συστηματικά διάφορες πρακτικές βιωσιμότητας και καινοτομίας (π.χ. προγράμματα διά βίου μάθησης για τη χρήση δορυφορικών δεδομένων).

• Διαθέτει πολλές σχολές επαγγελματικής κατάρτισης που επικεντρώνουν στις βιολογικές καλλιέργειες ή σε βιώσιμα συστήματα στάγδην άρδευσης.

Ιταλία

• Δίνει έμφαση στα τοπικά προϊόντα, διατηρώντας και εκσυγχρονίζοντας τις παραδοσιακές πρακτικές καλλιέργειας, αλλά και καινοτομώντας στην προώθηση των προϊόντων ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ).

• Με πλατφόρμες (όπως η Campagna Attana) συνδέει παραγωγούς και καταναλωτές, προβάλλοντας την αυθεντικότητα των τοπικών προϊόντων.

Δανία

• Διαθέτει πολλούς διαφορετικούς θεσμούς επανεκπαίδευσης (AMU-kurser και VVU).

• Ενθαρρύνει την αποδοτική συνεργασία κοινωνικών εταιριών, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και βιομηχανίας ώστε να υπάρξει έγκαιρη προσαρμογή στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

• Όλα τα προγράμματα σπουδών περιλαμβάνουν κανονικά μαθήματα των ζώων.

Πρόταση για τη μεταρρύθμιση της αγροτικής εκπαίδευσης

Η συγκεκριμένη πρόταση για τη μεταρρύθμιση της αγροτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα διαρθρώνεται σε 5 βασικούς άξονες:

1. Έξυπνα αγροτικά εκπαιδευτικά κέντρα

Δημιουργία πέντε κέντρων σε Θεσσαλία, Κρήτη, Μακεδονία, Πελοπόννησο και Αιγαίο. Το καθένα από αυτά θα εστιάζει σε καλλιέργειες και πρακτικές συναφείς με την κάθε περιοχή (π.χ. της Κρήτης στις ελιές, στα αμπέλια και στα θερμοκήπια), ενώ θα είναι εξοπλισμένο με εργαστήρια, πειραματικά αγροκτήματα και κέντρα καινοτομίας, και θα συνδέεται επίσης με τις τοπικές επιχειρήσεις.

2. Νέα εκπαιδευτικά προγράμματα

Πρώτο επίπεδο: Βασική διετής κατάρτιση με χαρακτηριστικά διττού συστήματος, με σκοπό την εισαγωγή των σπουδαστών σε νέες τεχνολογίες και βασικές αρχές επιχειρηματικότητας.

Δεύτερο επίπεδο: Μονοετής ή διετής εξειδικευμένη κατάρτιση πάνω σε συγκεκριμένες καλλιέργειες και συστήματα ακριβείας.

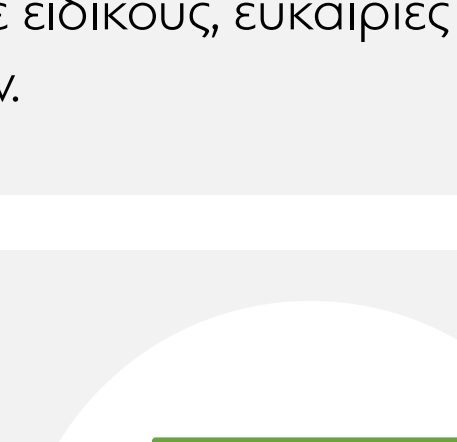
Τρίτο επίπεδο: Διά βίου μάθηση και επανακατάρτιση με σεμινάρια, εργαστήρια και ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγής τεχνογνωσίας.

3. Ψηφιακή πλατφόρμα αγροτικής γνώσης

Οι χρήστες θα μπορούν να βρουν, μεταξύ άλλων, διαδραστικά online μαθήματα, βάση δεδομένων με καλές πρακτικές, σύστημα άμεσης επικοινωνίας με ειδικούς, ευκαιρίες δικτύωσης καθώς και πρόσβαση σε δεδομένα αγορών και τιμών.

4. Χρηματοδοτικό πλαίσιο

- 40%** ευρωπαϊκή χρηματοδότηση
- 30%** από εθνικούς πόρους
- 20%** από συμπράξεις με τον ιδιωτικό τομέα
- 10%** από έσοδα του ίδιου του συστήματος

5. Χρονοδιάγραμμα

Πρώτη φάση: Θεσμικό πλαίσιο και ανάπτυξη των προγραμμάτων σπουδών (2 χρόνια).

Δεύτερη φάση: Πλήρης λειτουργία των πέντε έξυπνων αγροτικών κέντρων και έναρξη πιλοτικών προγραμμάτων (1 χρόνος).

Τρίτη φάση: Επέκταση του δικτύου των κέντρων και έναρξη διεθνών συνεργασιών (1 χρόνος).